

כל ישראל ערבים זה לזה

ערבות הדדית בקבוצה

ביהדות נקבע על ידי חז"ל כלל מוסרי והלכתי לציון ערבות הדדית – "כל ישראל ערבים זה לזה". המשמעות המקורית היא שכל יהודי אחראי לקיום המצוות של כלל עם ישראל. יהודי שעושה עבירה פוגע בכלל עם ישראל. עם ישראל הוא גוף אחד ואם פוגעים באיבר אחד פוגעים בכך בגוף כולו.

היום משתמשים בביטוי במשמעות שונה, שלפיה כל יהודי אחראי על שלומו ורווחתו של חברו. כלומר: אם אנחנו יודעים שבמקום מסוים יש יהודים שסובלים ממצוקה כלשהי, נרגיש איכפתיות וערבות הדדית כלפיהם ונירתם לעזור.

מטרת הפעילות:

מודעות עצמית לרמת האכפתיות שלי מהמצב החברתי בקבוצה
הבנה שלכל אחד בקבוצה יש אחריות ויכולת השפעה על המצב בקבוצה ובפנימייה

מהלך הפעילות:

שואלים: מהי אכפתיות?

מה אתם מרגישים כשאכפת לכם? (כשאכפת לי, אני מרגיש לא בנוח לגבי המקרה, אני מרגיש שזה מפריע לי, אני מרגיש כעס, כאב...)

מבקשים מכל החניכים להרים את יד ימין כשכף היד סגורה (בצורת אגרוף). מקריאים את המקרים המפורטים בהמשך. כל פעם שחניך מרגיש שאכפת לו הוא מרים אצבע אחת.

לאחר חמישה מקרים נבדוק כמה אצבעות מורמות ונבקש מהחניכים להניח את יד ימין (בלי להחזיר את האצבעות המורמות) ולהרים כעת את יד שמאל. כעת, נקריא את אותם מקרים ונשאל: האם תעשה משהו בנידון?

נראה שכעת מספר האצבעות המורמות יהיה קטן יותר.

נשאל את החניכים למה לדעתם קיים פער. אם אכפת לנו, למה אנחנו לא תמיד נפעל כדי לשנות? למה לא תמיד נבחר לעשות משהו בעניין?

עד כמה נוכל לבוא בטענות כלפי מישהו אחר שלא פעל?

עד כמה באחריותנו לעשות משהו בנידון? עד כמה באפשרותנו? בואו נחשוב יחד!

איך היינו מרגישים אם היינו יכולים לשנות ולהתערב? איזו השפעה היתה לכך על התחושה שלנו? על החיים בקבוצה? על כל אחד מהחברים?

מקרים לדוגמא:

1. כששיחקת כדורגל במגרש ראית ילד מהקבוצה שלך עומד בצד עם דמעות בעיניים.
2. שני ילדים מהקבוצה מגיעים באופן קבוע באיחור לחדר האוכל ולא נשאר להם מה לאכול.
3. פח הזבל בקבוצה עולה על גדותיו...
4. יש ילד בקבוצה בכולם קוראים לו בשמות גנאי.
5. המוכר במכולת נתן לי בטעות עודף בסכום גבוה מהמגיע לי.

לסיכום:

נסביר את המושג "כל ישראל ערבים זה לזה" – כל אחד מעם ישראל צריך להרגיש אחריות, קרבה ודאגה לחברו. אני לא יכול להמשיך לשחק ולהתעלם מכך שראיתי את חברי בוכה. אני לא יכול להמשיך לאכול כשאני יודע שמישהו מהחברים שלי ילך לישון רעב וכו'...

ערבות הדדית היא קבלת אחריות של היחיד על הכלל ושל הכלל על היחיד.

במקרא ישנה פרשיה בולטת בנושא זה: כשכבשו ישראל את עבר הירדן המזרחי, בקשו בני גד ובני ראובן וחצי שבט מנשה להקדים ולהתנחל שם, עוד לפני כיבוש עבר הירדן המערבי על ידי אחיהם משאר השבטים. משה רבנו גער בהם ודרש מהם לגלות מעורבות הדדית. הוא חייב אותם להשתתף בכיבוש עבר הירדן המזרחי ורק אחר כך לשוב לנחלותיהם בעבר הירדן המזרחי.

חז"ל ניסחו זאת בפתגם הידוע: "כל ישראל ערבים זה בזה" (ספרא, בחוקותי, ז)

חכמים לימדו:

תְּנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי:

מִשָּׁל לְבְנֵי אָדָם שֶׁהֵיוּ יוֹשְׁבֵינ בְּסַפְיִנָּה,

נָטַל (לקח) אֶחָד מֵהֶן מִקֶּדֶחַ וְהִתְחִיל קוֹדֵחַ תַּחְתָּיו.

אָמְרוּ לוֹ חֲבֵרָיו: מַה אַתָּה יוֹשֵׁב וְעוֹשֶׂה?

אָמַר לָהֶם: מַה אֲכַפֵּת לָכֶם לֹא תַחְתִּי אֲנִי קוֹדֵחַ!?

אָמְרוּ לוֹ: שְׁהַמַּיִם עוֹלִין וּמְצִיפִין עָלֵינוּ אֶת הַסְּפִינָה.

מדרש ויקרא רבה, פרשה ד פייסקה ו

<1 מדוע אנשי הספינה כעסו על האדם שקדח תחתיו?

<2 מה היתה תשובתו להם?

<3 כיצד הסיפור קשור לערבות הדדית?

משל הספינה – ערבות הדדית

היו היה, בארץ
רחוקה רחוקה, אדם
שרצה לנסוע לסין.
סוף סוף קנה כרטיס
ונכנס לספינה
היוקרתית. בעודו
שוכב בתאו שמע
דפיקות בלתי פוסקות
מהתא השכן. הוא
נכנס לחדר הסמוך והזדעזע לגלות, שהשכן אוחז גרזן בידי ופוער חור גדול בדופן
הספינה.

כשהתחיל להסביר בבהלה, אודות הסכנה והאסון הצפוי, השכן נענע בראשו והחל
לצחוק. "אל תדאג" הוא אמר, בעודו מניף שוב את הגרזן,

"אני עושה את החור רק בתא שלי!"

